

Pogajanja o plačni politiki so se končala s kompromisom

Zaradi rasti cen se bodo plače povečevale dvakrat letno

Ta torek so po dolgotrajnih pogajanjih predstavniki socialnih partnerjev parafirali dogovor o plačni politiki v letih 2002 do 2004. Kot je ob tej priložnosti povedal Dušan Semolič (na pogajanjih sta iz ZSSS sodelovala tudi Brane Mišič in Danilo Vedlin), je dogovor kompromis med zelo različnimi zahtevami delodajalcev in sindikatov. Predstavniki socialnih partnerjev so s kompromisom bolj ali manj zadovoljni. Koliko so z doseženim zadovoljni Svobodni sindikati, bo pokazala za petek, 7. maja, sklicana seja predsedstva ZSSS.

Parafirani dogovor vsebuje skupne elemente plačne politike v letošnjem in prihodnjem letu in zavezo vseh socialnih partnerjev, da bodo v letu 2004 prešli na "evropski" način usklajevanja plač.

Dogovor bo podlaga za usklajevanje plač v dejavnostih, za katere velja kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti. Pri usklajevanju plač z rastjo cen življenjskih potrebščin se ne bodo upoštevale cene alkohola in tobaka.

Izhodiščne plače za avgust se bodo povečale za 4,2 odstotka, za december pa za razliko med stoodstotno rastjo cen življenjskih potrebščin in 4,2 odstotka.

Izhodiščne plače za avgust 2003 se bodo zaradi uskladitve s cenami življenjskih potrebščin povečale za 2,5 odstotka. Če bodo cene od januarja do junija 2003 rasle za več kot 2,8 odstotka, se bodo izhodiščne plače povečale še za razliko nad 2,6 odstotka. Izhodiščne plače za december 2003 se bodo povečale za razliko med stoodstotno rastjo cen in že obračunanim povečanjem.

Partnerji v kolektivnih pogodbah dejavnosti se lahko dogovorijo za drugačno razdelitev povečanega obsega sredstev za plače (to pomeni, da je možno tudi povečanje plač vsem v enakem nzesku).

Minimalna plača se bo avgusta povečala za enak odstotek kot izhodiščne plače, k povečanju pa se bo dodala še rast bruto domačega proizvoda. Zajamčene plače se bodo usklajevale enako kot izhodiščne plače.

Socialni partnerji bodo spodbujali uveljavljanje izplačil, povezanih z doseganjem poslovnih rezultatov. Pri delitvi sredstev iz naslova uspešnosti pa morajo biti udeleženi vsi zaposleni, sorazmerno s svojim prispevkom k doseženim rezultatom.

Plače zaposlenih, za katere ne veljajo kolektivne pogodbe, bodo rasle v povprečju enako kot plače po kolektivnih pogodbah in

v skladu s prispevkom k poslovnim rezultatom. Podatki o gibanjih plač se bodo spremljali enako, kot se že spremljajo na podlagi zakona o minimalni plači, o načinu spremljanja bo izdano posebno navodilo. Tudi odsej se bodo ločeno spremljali podatki o plačah po kolektivnih pogodbah in po individualnih pogodbah.

Določila dogovora bodo vključena v zakon, ki ga bo vlada po pridobitvi soglasja socialnih partnerjev vložila v državnozborsko proceduro. Zakon bo določil tudi osebo, pristojno za ugotavljanje in objavljanje odstotkov povečanja plač na podlagi tega dogovora. Ta zakon naj bi bil sprejet zelo hitro.

Dogovor o politiki plač bo sklenjen, če ga bo, predvidoma se bo to zgodilo v ponedeljek, 10. junija, podpisala večina delodajalskih in sindikalnih organizacij, članic ekonomsko-socialnega sveta.

Naj še dodamo, da so zadnje zahtevno vprašanje – o rasti plač direktorjev – pogajalci rešili šele po "podaljšku". Grozilo je že, da bo zaradi teh plač ves dogovor padel v vodo. Če dogovorjeno prav razumemo, bodo odslej direktorske plače bolj nadzirane, kot so bile. Če bo pri tem ostalo, ni bilo škoda časa, da so o njih lahko prvič kaj rekli tudi sindikalisti.

**V soboto,
15. junija,
4. kongres
SKEI**

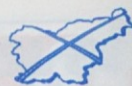
Prav v tem tednu so organi SKEI opravili zadnje priprave na 4. kongres, ki bo prihodnjo soboto v Ljubljani. Delegati so že prejeli predlog programa, spremembe in dopolnitve statuta in kandidatne liste. Za predsednika in tri podpredsednike je skupaj 17 kandidatov. Več o listinah in kandidatih v prihodnji številki našega glasila.

Bo Sindikat KNG jeseni zbiral podpise?

Kot nam je povedal **Janez Justin**, predsednik Sindikata KNG, je bil prejšnji petek posvet predsednikov sindikalnih organizacij s področja nekovinske industrije. Obravnavali so razmere po tem, ko so predstavniki delodajalcev zavrnil podpis aneksa kolektivne pogodbe dejavnosti. Če bi bil aneks sprejet, bi po mnenju sindikata nekoliko ublažil izrazito težak položaj zaposlenih, razvrščenih v najnižje tarifne skupine. Podpis aneksa je bil za Sindikat KNG le vmesni cilj, saj želi sprejeti povsem novo kolektivno pogodbo, v kateri bi uveljavili tudi nov plačni model.

Večina predsednikov sindikalnih organizacij je na posvetu opozorila na izredno težak po-

ložaj in veliko nezadovoljstvo zaposlenih. Poudarili so tudi, da je položaj podjetij veliko boljši kot leta 1998, ko je bila podpisana kolektivna pogodba dejavnosti. Menili so, da so zahteve za povečanje plač zaradi tega povsem legitimne in upravičene. Udeleženci posveta so pogajalsko skupino, ki jo bodo okrepili predstavniki sindikatov nekaterih večjih podjetij, pooblastili za nadaljevanje pogajanj. Če pogajanja ne bodo uspešna, pa bo Sindikat KNG jeseni začel zbirati podpise v podporo sindikalnim zahtevam. Predsedstvo Sindikata KNG bo po Justinovih besedah v tem primeru dobilo mandat, da prične priprave na opozorilno stavko v nekovinski industriji.

Svečana seja republiškega odbora SDGD ob dnevu gradbincev

Sindikati so dosegli, da se z razmerami v gradbeništvu ukvarjajo tudi zelo odgovorni

Ob dnevu gradbincev je bila v Termah Zreče svečana seja republiškega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD). Na njej so po svečanih in pozdravnih govorih najbolj prizadevnim in zaslužnim članom podelili plakete in priznanja. Predsednik SDGD Miodrag Popović je v pozdravnem govoru poudaril, da so se v zadnjem obdobju začeli kopičiti in poglobljati problemi, na katere sindikat gradbincev opozarja že vrsto let. »Recesija je spet zavrla dober del gospodarstva, ki se je v minulih letih v investicijskem in razvojnem pogledu že začel krepiti,« je dejal Popović. Poudaril je, da nacionalni programi investicij, zlasti na cestnem, stanovanjskem in energetskem področju, ki naj bi oživili gospodarstvo in vanj vnesli zdravo konkurenco, niso prinesli zelenih učinkov. Programi finančno niso bili dovolj podprti, postopki oddaje del pa so še vedno preveč zapleteni in dolgotrajni, zato se izvedba nacionalnih investicijskih programov odmika.

Predsednik SDGD je tudi opozoril, da je pri pridobivanju del čedalje več nelojalne konkurence. Domači ponudniki, še zlasti manjše družbe, pristajajo na neverjetno nizke cene, strahotno kratke roke za izvedbo del in na slabe plačilne pogoje. Vse to najprej občutijo gradbeni delavci, ki morajo dobljene posle nato opraviti za nizke plače v podaljšanem delovnem času (tudi ob sobotah in nedeljah). Če delodajalcu posla ne uspe pridobiti, pa začnejo v podjetju prešteti in odpustiti trajno presežne delavce.

Zaradi pomanjkanja dela so po Popovičevih besedah v vse večjih težavah tudi veliki

sistemi od SCT-ja do Gradisa, da o težavah srednje velikih in majhnih gradbenih podjetij niti ne govorimo.

Zaradi težkih pogojev gospodarjenja je v celotni panogi čedalje več tudi konfliktov med delodajalci in delavci. Poleg tega je vse več prisilnih poravnjav in stečajev, delavci pa ostajajo na cesti. Mnoga podjetja ob stečaju delavcem dolgujejo celo šest in še več mesečnih plač.

Po Popovičevih besedah motnje v poslovanju negativno vplivajo tudi na spoštovanje delovnopravne zakonodaje. V mnogih manjših zasebnih podjetjih delodajalci zaposlujejo na črno in za delavce ne plačujejo nobenih prispevkov. Delavci na to pristajajo, ker so v stiski, na sodišče pa se običajno zatečejo šele potem, ko delo na črno izgubijo in ko je že prepozno.

Plače v gradbeništvu sedaj za 11 odstotkov zaostajajo za republiškim povprečjem. Zaradi nizkih plač gradbeni poklici niso zanimivi za mlade. Zato so delavci v slovenskem gradbeništvu v povprečju stari več kot 40 let, mladih delavcev in strokovnjakov pa je vse manj.

Pozitivni rezultati problemske konference

»O vsem tem smo kritično in poglobljeno razpravljali na problemski konferenci v marcu. Naši gosti iz resornih ministrstev in gospodarske zbornice so se z večino naših ocen strinjali, niso pa nakazali poti za izhod iz krize,« je dejal Popović. »Vendar pa je bila problemska konferenca uspešna, saj je ekonomsko-socialni svet sklenil, da bo razmere v slovenskem gradbeništvu podrobno analiziral. Na seji v začetku maja so člani sveta obravnavali poročilo ministrice za gospodarske dejavnosti in zaključke naše problemske konference, v katerih so navedene tudi naše zahteve (terjali smo zagotovitev sredstev za državne investicije, opredelitev realnih rokov za njihovo izvedbo, skrajšanje upravnih postopkov, omejitev vpliva lo-

Dušan Semolič: Vodstvo SDGD je hitro reagiralo na recesijo v gradbeništvu in pristojne opozorilo na probleme.

kalnih in zasebnih interesov na izvedbo državnih investicij, zaščito domače delovne sile, 12 odstotkov višje izhodiščne plače ...). Po razpravi je ekonomsko-socialni svet sklenil, da bodo za gospodarske dejavnosti formirali tripartitno delovno skupino (v njej bodo predstavniki vlade, delodajalcev in sindikata), ki bo pripravila poglobljeno analizo razmer na področju gradbeništvu in za najbolj pereče probleme predlagala rešitve.

»Ne živimo v iluzijah, da bodo pristojni za sedanje razmere v slovenskem gradbeništvu našli hitre in učinkovite rešitve, saj je naša panoga preveč odvisna od gospodarske moči drugih panog in sektorjev. Prav tako se zavedamo, da delo tripartitne delovne skupine v času počitnic ne bo najbolj intenzivno. Kljub vsemu pa smo dosegli, da so se pristojni v tej državi začeli bolj resno in poglobljeno ukvarjati s problemi na področju gradbeništvu,« je sklenil Popović.

Priznanje vodstvu SDGS za hitro reagiranje

Predsednik ZSSS Dušan Semolič, slavni govornik ob dnevu gradbincev, je med drugim dejal: »Sindikati se ukvarjamo zlasti s sedanostjo in prihodnostjo, le redkokdaj

Miodrag Popović: Problemi, na katere je SDGD pravočasno opozarjal, so se začeli poglobljati.

pa se spomnimo na prehojeno pot. Zato je prav, da se ozremo na naše uspehe vsaj na svečanih sejah. Začetek letošnjega leta je bil za delavke in delavce neprijazen. Običajno recesijo v gradbeništvu z določenim zamikom občutijo tudi delavci v mnogih drugih panogah gospodarstva, ki so povezane z gradbeništvom.

Vodstvo SDGD je hitro reagiralo na poslabšanje razmer v gradbeništvu in pristojne nanje opozorilo. Sindikat ne more prevzemati dela menedžerjev in pristojnih ministrstev, njegova dolžnost pa je, da ene in druge nenehno in uporno opozarja na probleme, ki tarejo delavke in delavce. Če sindikati ne bi tako ravnali, nam delavci tega ne bi odpustili.

Razvite evropske države posvečajo veliko pozornosti pogojem poslovanja v delovno intenzivnih panogah gospodarstva. Skrajni čas je, da tudi pri nas na tem področju začne država spoštovati evropske standarde. Tudi podjetja v lasti tujcev morajo v naši državi spoštovati veljavne kolektivne pogodbe. Nedopustno je, da poskušajo nekatera podjetja v lasti tujcev z dampinškimi cenami nelegalno konkurirati domačim podjetjem, ki spoštujejo kolektivno pogodbo in delovno-pravno zakonodajo. Tega naša država ne bi smela dovoliti.

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti je s problemsko konferenco in na druge načine pristojne jasno opozoril na probleme, ki se pojavljajo na področju gradbeništvu in ki jih še posebej občutijo delavci. Vodstvo SDGD naj tako tudi nadaljuje. Sindikalisti moramo v dialogu s socialnimi partnerji igrati, če se izrazim v športnem jeziku, presing. Delodajalce in pristojna ministrstva moramo nenehno opozarjati na probleme in jim ne smemo pustiti nič premora.

Kakšna bo podoba Slovenije, je odvisno tudi od ZSSS

Vsi sindikati, ki so združeni v ZSSS, vodijo ta čas bitko v zvezi z vprašanjem, kakšna bo podoba Slovenije jutri: ali bo urejena po meri tistih, ki imajo kapital, ali pa tudi po meri delavcev. Za odgovor na to vprašanje prevzemajo svoj del odgovornosti tudi sindikati. Da bi lahko ta del odgovornosti udeležili

Prejemniki plaket in priznanj so se fotografirali s predsednikom ZSSS Dušanom Semoličem in predsednikom SDGD Miodragom Popovićem.

tudi v praksi, pa moramo biti močni. Če bi bili samo glasni, bi bilo to premalo. Delavci bi nam zamerili, če bi izgubili bitko za to, da se Slovenija uveljavi tudi kot socialna država. Zato moramo sindikalisti sodelovati pri oblikovanju vseh tistih zakonov, ki so za delavce najbolj pomembni.

ZSSS je doslej sodelovala v pogajanjih za sprejem sistemskih zakonov na delovnopravnem področju, med drugim tudi na pogajanjih o novem zakonu o delovnih razmerjih. Če bi v ZSSS sami pisali zakon o delovnih razmerjih, bi bil zelo kratek. Vendar pa takšen zakon ne bi imel nobene možnosti za sprejem v državnem zboru. Mnogo težje kot napisati svoj zakon je sodelovati v socialnem dialogu, v katerem je treba najti kompromisne rešitve. Delavci od tega, če bi sindikati odklanjali socialni dialog, ne bi imeli nobene koristi.

Prva verzija novega zakona o delovnih razmerjih je delavcem odrekala mnoge pravice. Sindikati, med katerimi je imela vodilno vlogo ZSSS, so v socialnem dialogu s socialnimi partnerji te pravice uspeli ne samo

ohraniti, temveč celo uzakoniti. Zdaj pa se ZSSS bori za sprejem socialnega sporazuma, kjer je najbolj sporno vprašanje eskalacije. Sindikalisti si prizadevamo, da bi bila eskalacija čim bolj ugodna za delavce, saj so v zadnjem obdobju močno narasli stroški za komunalne storitve, premije za dodatno zdravstveno zavarovanje in mnoge druge cene. Poleg tega pa so imeli delavci veliko stroškov tudi zaradi zamenja-

ve osebnih izkaznic, potnih listov in drugih podobnih izdatkov. Sindikati se zavzemamo tudi za različno višino eskalacije za različne tarifne razrede. Ne bi bilo prav, da bi eskalacijo plač zavirali, medtem ko gre velik del dobička gospodarskih in drugih družb za nagrade uprav in članov nadzornih svetov.

Dandanes delavcem ni podarjena nobena pravica. Za vsako posebej se morajo sindikati boriti in pri tem uporabiti moč znanja in argumentov, če ne gre drugače, pa tudi pritiske. Po teh besedah je Semolič tudi čestital dobitnikom letošnjih priznanj SDGD. "Res je, da ni nihče tako dober, kot smo v sindikatih dobri vsi skupaj. Vendar pa je tudi res, da za vsakim uspehom stojijo uspešni posamezniki. Zato so posamezni člani, zaupniki in funkcionarji bili in ostajajo stebri našega delovanja," je poudaril.

Plakete in priznanja

Nato sta Miodrag Popović in Jernej Jeršan podelila plakete in priznanja SDGS za leto 2002. Plakete so prejeli **Jure Alač** (SGP Pomgrad Murska Sobota), sindikat podjetja IMP Montaža Maribor in sindikat podjetja Ljubečna Celje. Priznanja so prejeli: **Ljubo Cvar** (OO ZSSS Zasavja), **Veljko Čurkovič** (Ingrad Gramat Celje), **Jožica Kukočka** (Stavbar IGM Hoče), **Andrej Špolar** (IBL Logis Ljubljana) in **Vlado Švarc** (IGEM Kograd Dravograd).

Dolgoletnim sindikalnim zaupnikom **Franču Trebšetu**, **Adolfu Kočarju**, **Antonu Stražišarju**, **Juretu Alaču** in **Marti Mulej**, ki se jim bo zaradi upokojitve ali drugih razlogov spremenil status, so poklonili grafike.

Članom SDGD je ob dnevu gradbincev pisno čestital sekretar združenja za gradbeništvo in industrijo gradbenih materialov pri Gospodarski zbornici Slovenije **Borut Gržinič**.

Udeležencem seje pa je osebno čestital **Albert vodovnik**, predsednik koordinacije industrijskih sindikatov.

Tomaž Kšela

Članice in člani IO sindikata podjetja iz Ljubečne Celje so na podelitev plakete prišli v svojem sindikalnem dresu, delajo kot dobro uigrana ekipa.

Bili smo na 17. kongresu Nemške zveze sindikatov (DGB)

Združevanje sindikatov utrjuje DGB

Pretekli teden sva se s predsednikom ZSSS udeležila 17. kongresa Nemške zveze sindikatov (DGB). Že pred kongresom je prišlo do velikih notranjih reform in racionalizacije organizacijske mreže na terenu. To so omogočile tudi združitve nekaterih sindikatov. Po združitvi nekdanje samostojne sindikalne centrale nameščencev (DAG) s sindikatom javnih služb (OTV) je nastal nov sindikat storitvenih dejavnosti Ver.di, ki je največji sindikat v DGB. Sedaj je v DGB le še osem sindikatov, pred štirimi leti jih je bilo še dvanajst. Kar 70 odstotkov od skupno 7,9 milijona vsega članstva je v dveh največjih sindikatih – sindikat Ver.di ima 2,8 milijona članov, sindikat kovinarjev IG-Metal pa 2,7 milijona. Ta dva največja sindikata sta zaradi tega na prelomnem kongresu imela kar 280 od skupaj 400 delegatov.

Delegati so obravnavali in sprejeli vse dokumente, za katere je po statutu pristojen kongres, in opravili tudi volitve. Kot zunanji opa-

zovalec sem kongres primerjal z razmerami v naši državi. Še posebej me je zbudila pomembnost, ki jo je sindikalnemu kongresu dala politika skupaj z mediji. Delegatom so na kongresu spregovorili prav vsi najpomembnejši nemški politiki, od predsednika države Johanna Raua, predsednika vlade Gerharda Schröderja, kanclerskega kandidata Edmunda Stoiberja do predsednikov parlamentarnih strank. Nagovorila sta jih tudi generalna sekretarja Evropske konfederacije sindikatov in Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov Emilio Gabaglio in Guy Ryder.

Kongres pomeni utrditev DGB kot skupne sindikalne centrale vseh vanjo združenih sindikatov. Ta se bo po kongresnih listinah še močneje usmerila na svoje temeljne naloge, med njimi je na pomembnem mestu politično lobiranje v imenu 7,9 milijona članov. Čeprav so v Nemčiji septembra letos parlamentarne volitve, se je DGB tudi na tem kongresu jasno in odkrito opredelila za podporo socialdemokrat-

ski stranki oz. za rdeče-zelena vladno koalicijo, ki je v preteklem mandatu na zakonodajnem področju sledila sindikalnim zahtevam, ni pa bila uspešna v boju proti veliki brezposelnosti. Sprejeti kongresni dokumenti poudarjajo, da lahko na prihodnost države sindikati vplivajo le, če so enotni in povezani, predpogoj za to pa je, kot so slikovito povedali, "spoštovanje hišnega reda v sindikalni hiši".

Ker se bo dosedanji predsednik Dieter Schulte upokojil, je kongres za novega predsednika DGB izvolil Michaela Sommerja, dosedanjega podpredsednika novega sindikata Ver.di. Kandidatna lista je bila po tradiciji zaprta, Sommer je kot edini kandidat prejel 94 odstotkov glasov delegatov.

Kongres DGB je bil predvsem pomembna medijska in politična prireditev. Notranjesindikalne dogovore so sindikati opravili že prej in so jih s kongresne tribune le sporočili javnosti.

Milan Utroša

CFDT Francije ima novega generalnega sekretarja

Prejšnji teden smo bili v Nantesu na 45. kongresu CFDT – ene največjih konfederacij francoskih sindikatov. ZSSS ima z njo že dalj časa dobre in prijateljske odnose, podobno tudi s konfederacijo CGT.

Za nas je bila posebej poučna razprava o predloženih amandmajih k posameznim kongresnim resolucijam. Čeprav so jih predlagali posamezni sindikati, so jim v razpravi nasprotovali celo njihovi člani iz posameznih podjetij. V razpravi se je pokazalo, da je ključ razvoja sindikalnega gibanja solidarnost med sindikati in močna konfederacija. Krepitev posameznih sindikatov na račun konfederacije za delegate ni bila sprejemljiva. Močan sindikat in šibka konfederacija nista jamstvo za uspešno zaščito delavskih interesov. Morda bi bilo prav, da bi to spoznanje bolj uveljavljali tudi pri nas.

Delegati so sprejeli štiri resolucije in program dela, ki je naravnani k odpravljanju socialnih problemov, ki jih povzročata globalizacija in vedno večja amerikanizacija socialne politike. Kongres je poudaril, da mora Evropa krepiti razvoj socialnega dialoga in prvine socialne politike.

Na kongresu smo imeli vrsto pogovorov s predstavniki konfederacije in posameznih sindikatov. Obvestili so nas o nameravani privatizaciji 20 odstotkov premoženja Franc Telecoma in sodelovanju tega podjetja z nemškim Telecomom. Poročali so tudi o zelo slabem položaju družbe Vivendi. Ker je CFDT po desetih letih na lastno željo zapustila dosedanji generalna sekretarka **Nicole Notat**, so delegati za novega generalnega sekretarja izvolili **Françoisa Cherequeja**.

Brane Mišič

Konferenca UNI za dejavnost pošt v Sarajevu

Predstavniki SDPZ smo pretekli teden v Sarajevu kot opazovalci sodelovali na konferenci mednarodne sindikalne zveze UNI za poštne dejavnosti. Sodelovali so tudi predstavniki sindikatov držav centralne in vzhodne Evrope.

Glavna tema konference je bila uveljavitev socialnega dialoga na državni ravni in možnosti socialnega dialoga na nižjih ravneh.

Patrick Massart, predsednik UNI-ja za področje centralne in vzhodne Evrope, nas je zaprosil tudi za opis razmer v naši državi. Ko sva jih Bernarda Keše in podpisana predstavili, je menil, da so naše aktivnosti pravilne in primerne tudi za države, kjer socialnega dialoga še ne poznajo.

Sindikati v državah bivše Jugoslavije se poleg z nespoštovanjem socialnega dialoga srečujejo tudi z zelo slabimi gospodarskimi razmerami. Po konferenci smo se dogovorili tudi za sodelovanje na konferenci UNI-ja za sektor telekomunikacij, ki bo v začetku naslednjega leta. S posameznimi članicami UNI-ja pa smo se dogovorili za pomoč pri uveljavitvi socialnega dialoga in pripravi kolektivne pogodbe za dejavnost pošt in kurirskih storitev. V državah bivše Jugoslavije potrebujejo dokument, ki bo delavcem zagotavljal njihove pravice iz dela. Informacija, da v Sloveniji zaključujemo pogajanja za to kolektivno pogodbo, so udeleženci konference sprejeli s pohvalo.

Cvetka Gliha, sekretarka SDPZ

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Vse kar mora vedeti Slovenec – jutrišnji državljani EU

Ali poteka javna razprava o prihodnosti Evropske unije?

Odgovor: Dialog o Evropi je pobuda Evropske komisije, da bi spodbudila javno razpravo o prihodnosti Evropske unije. Dialog je možnost za izražanje lastnega mnenja o tem, kje vidite prihodnost Evrope, kako lahko Unija postane bolj demokratična, kakšne bodo posledice njene širitve, kako lahko povprečen državljani sodeluje v procesu evropskih integracij, za katera področja mora Unija še poskrbeti, kakšno vlogo bi v njej imeli vaša država in na kakšen način je Evropa del vašega vsakdanjika. Več informacij o pobudi »Dialog o Evropi« in o tem, kako v njej sodelovati, je dostopnih na internetu: <http://europa.eu.int/dialogue>.

Vir: publikacija Informacijskega centra Delegacije Evropske komisije v Sloveniji

Začetek spoznavanja novega zakona o delovnih razmerjih

Republiški odbor SDPZ je prejšnji teden organiziral posveto o zakonu o delovnih razmerjih. Skoraj petdesetim udeležencem je Gregor Miklič predstavil zlasti sindikalne naloge pri ureditvi pravic delavcev v internih aktih podjetij. Med posvetom je vodstvo republiškega odbora podelilo zaslužnim posameznikom tudi plakete in priznanja SDPZ za leto 2002.

Gregor Miklič, ki pripravlja tudi poseben priročnik o zakonu o delovnih razmerjih za sindikalne delavce, je med drugim dejal:

Če delavec sam ne reče ničesar o kršitvi svojih pravic ne sindikatu ne inšpekciji, ni ne sodnika ne tožnika. Pri tem velja stari pregovor, pomagaj si sam in tudi bog ti bo pomagal. Tudi če delavec dela po 84 ur na teden in jih ne dobi plačanih, mora to prijaviti, sicer nihče ne bo ukrepal.

Sodna praksa bo morala dati vsebino nekaterim pojmom, ki so uporabljeni v novem zakonu. Delodajalec bo na primer lahko delavca odpustil, če dela ne bo opravil pravočasno. Kaj je pra-

Gregor Miklič (v sredini, levo Jože Ožek iz kranjske poslovne enote Pošte Slovenije, desno Cvetka gliha, sekretarka SDPZ) je poudaril, da bo sindikat lahko delavcem pomagal le, če bodo to sami želeli.

Posveta v Hotelu Transturist v Škofji Loki se je udeležilo skoraj 50 sindikalnih zaupnikov.

Plakete in priznanja SDPZ za leto 2002 so prejeli (od desne): Ladi Kaluža, sekretar območne organizacije ZSSS Celje, Zarko Nabergoj, predsednik sindikata podjetja Transavto Postojna, Hedvika Možina, predsednica sindikata Pošte Slovenije Poslovna enota Maribor, Anton Kastelic, predsednik sindikata Telekom Slovenije Poslovna enota Trbovlje, Cvetka Gliha, sekretarka SDPZ, Matjaž Andrić, predstavnik sindikata Pošte Slovenije Poslovne enote Maribor. Čisto levo je predsednik SDPZ Srečko Lorenčak.

vočasno, to je mednarodno priznan pravni pojem, bo pokazala šele naša sodna praksa.

O nameravani odpovedi delovnega razmerja delavca iz krivdinih razlogov in razlogih zanjo mora delodajalec obvestiti tudi sindikat. Ta lahko ugotovi, da delodajalčeva utemeljitev ni zadostna. Če odpuščen delavec zoper odpust vloži tožbo, ostane na delu do prvostopenjske sodne odločbe. Delodajalec je dolžan delavca pred odpustitvijo tudi opozoriti na kršenje pogodbe o zaposlitvi.

Velika novost zakona o delovnih razmerjih je zapisana v 57. členu. Gre za zaposlovanje delavcev, ki jih delodajalec potem naprej posoja drugim delodajalcem. To možnost uspešno uporabljajo na Nizozemskem, kjer je na ta način zaposlenih že 10 odstotkov delavcev. Ta oblika je nadomestilo za sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas.

Novi zakon omogoča tudi sklepanje pogodb o delu, krajšem od polnega delovnega časa, na primer deset ur na teden. To obliko zaposlitve v razvitih državah, še posebej v Skandinaviji uporablja zlasti ženske. Skrajšani delovni čas se bo bolj uveljavil, ko bo boljše plačan. V nekaterih državah delodajalci delavcu s polovičnim delovnim časom dajo kar 70 odstotkov plače za poln delovni čas. To je tudi gospodarno, saj je delavec v štirih urah veliko bolj produktiven kot v daljšem delovnem času.

V zakonu je največ novosti v zvezi s plačilom za delo. Sindikati so na pogajanjih uspeli v za-

kon vnesti skoraj vse, kar je že pred desetletji postalo sestavina sindikalne liste. V zakon je vnesena tudi pravica do dodatkov, njihovo konkretno višino pa bodo določale kolektivne pogodbe dejavnosti. Dodatek za delovno dobo, pol odstotka za vsako leto, bo ostal le zaposlenim na dan 1. januarja 2003, ko novi zakon začne veljati. Delodajalci izjavljajo, da bodo raje stimulirali zvestobo, torej le delovno dobo pri njih.

Novi zakon določa tudi pravico zaposlenih do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, povračilo stroškov prehrane med delom, povračilo stroškov službenih potovanj, vendar bo višina vseh teh prejemkov urejena v kolektivnih pogodbah dejavnosti. Regres za letni dopust naj bi še naprej ostal enak, saj se v njem kaže solidarnost med zaposlenimi. Če bi delavci prejeli 13., ali 14. plačo, solidarnosti ne bi bilo več, saj bi prejeli vsak svojo plačo.

Norme o delovnem času bodo za delodajalce "zelo krvave". V zakon je namreč vgrajena direktiva EU o delovnem času. Te določbe bodo od delodajalcev zahtevale dodatno zaposlovanje, saj bo število nadur zelo omejeno, omejeno bo tudi izravnavanje opravljenih ur. Povrh bodo delodajalci dolžni zaposlenim omogočiti najmanj minimalni 12-urni počitek med dvema delovnima dneva. Delodajalci bodo zaradi določb o delovnem času prisiljeni izboljševati organizacijo dela in racionalizirati poslovanje.

Pogovor s sekretarjem območnega odbora sindikata delavcev trgovine v Podravju Jožetom Murkom

Zaradi novih trgovskih centrov zapirajo vrata trgovine v mestnem središču

»Okrožno sodišče v Mariboru je v zadnjem letu uvedlo stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave za tri večja trgovska podjetja. V stečaj sta morali podjetji Oskrbni center Maribor in Jekolotehna trgovina, delniška družba Mariborski sejem pa se je znašla v postopku prisilne poravnave,« pravi sekretar območnega odbora sindikata delavcev trgovine (SDTS) v Podravju Jože Murko. »Prav tako pa je v zadnjem letu šlo v stečaj tudi več manjših trgovskih podjetij, v katerih je imel naš sindikat samo posamezne člane.

Po Murkovih besedah je od začetka tranzicije do danes v Podravju v stečaj šlo več kot trideset velikih in srednje velikih trgovskih podjetij, v katerih je bilo zaposlenih več kot štiri tisoč delavcev. Samo letos je delo izgubilo dvesto delavcev. »Služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS v Podravju je v stečajnih postopkih in v postopkih prisilne poravnave zastopala več kot tri tisoč članov našega sindikata. Žal pa se je večina postopkov prisilne poravnave končala s stečajem, zato je sindikalna služba nekatere od delavcev na sodišču zastopala kar dvakrat.«

Na eni strani je torej v trgovinski dejavnosti v Podravju v zadnjem desetletju propadlo več kot štiri tisoč delovnih mest, po drugi strani pa so odprli več kot tisoč novih. V Mariboru je namreč v zadnjih letih zrasla vrsta novih nakupovalnih centrov, od Cityja, Europarka, Mercatorja, Merkurja, Obija, Baumaxa in Turbo-Schucha do Tuša in še nekaterih. Na novih delovnih mestih so delodajalci zaposlili zlasti mlajše trgovke in trgovce, zato so mnogi, ki so izgubili delo zaradi stečaja podjetja, še vedno brezposelni.

»V nekaterih novih trgovskih centrih ima mnogo delavcev pogodbo o delu samo za določen čas. Zato se marsikdaj ne upajo zavzeti za svoje pravice, čeprav jim jih delodajalec krši,« opozarja Murko. »Mnogo delavcev se celo boji včlaniti v sindikat, saj jih je strah, da jim delodajalec ne bi podaljšal pogodbe o delu, če bi izvedel, da so sindikalno organizirani. V večini novih trgovskih centrov imamo tudi zaradi tega samo individualne člane, ki niso povezani v sindikalne podružnice. Treba pa je vedeti, da se v večini sodobnih trgovskih centrov ne srečujemo samo z enim delodajalcem. Samo v Europarku, denimo, posluje 63 različnih delodajalcev, pri katerih je skupno zaposlenih blizu 500 trgovk in trgovcev. V Europarku so torej v večini mali delodajalci, ki zaposlujejo samo manjše število delavcev. Podobno je tudi v Cityju in drugih večjih trgovskih centrih.«

Najbolj so na udaru trgovine v mestnem središču

»Zaradi novih trgovskih centrov so bile v zadnjih letih najbolj na udaru trgovine v središču

Jože Murko:
Zaradi stečajeve je v Podravju propadlo štiri tisoč delovnih mest v trgovini, v novih trgovskih centrih pa so odprli samo tisoč novih.

mesta,« pravi Murko. »To ne pomeni, da se število ljudi, ki čez dan obiščejo mestno središče, zmanjšuje. Gre bolj za to, da ljudje prihajajo v mestno središče zaradi poslovnih opravkov, po nakupe pa hodijo v nova trgovska središča, kjer so cene nižje in je dovolj parkirišč. Zato se v centru spreminja struktura povpraševanja, ki se ji bodo morali hočeš nočeš prilagoditi tudi trgovci. V centru mesta zapirajo vrata trgovine, namenjene široki potrošnji, odpirajo pa se novi ekskluzivni gostinski lokali, butiki in druge specializirane trgovine. Vprašanje pa je, kako bodo ti lokali poslovali in kdo bo še upal vanje investirati, saj se je kupna moč v Mariboru v zadnjih letih močno zmanjšala.«

Mestna občina Maribor gospodari s 457 poslovnimi prostori v skupni izmeri 48.312 kvadratnih metrov. Od tega je 239 lokalov v mestnem središču, v njih pa najemniki opravljajo 54 različnih dejavnosti. Trenutno je 76 poslovnih prostorov praznih, kar je zlasti posledica dolgotrajnih postopkov denacionalizacije in obnovenih del. Kar 39 lokalov je praznih, ker mestna občina od denacionalizacijskih upravičencev ni dobila soglasja, da bi lokale še naprej oddajala. To je za mesto velik problem, saj prazni in dotrajani poslovni prostori kazijo videz mestnega središča, negativno pa vplivajo tudi na poslovne prilagoditve lokalov v okolici.

»Za najemnino lokalov v lasti mestne občine morajo najemniki mesečno odšteti okoli 1400 tolarjev za kvadratni meter. Najemniki tarnajo, da so glede na doseženi promet najemnine zanje previsoke, čeprav so krepko nižje kot v nekaterih drugih slovenskih mestih. V še težjem položaju so tisti, ki so najeli lokale pri zasebnikih, saj morajo plačevati še znatno višjo najemnino,« opozarja Murko. »Zaradi vseh teh okoliščin zlasti manjša trgovska podjetja zapuščajo center. Včasih so bile v centru trgovine s špecerijo na vsakem koraku, danes pa imajo nekateri prebivalci mestnega središča do prve trgovine s prehrabnimi proizvodi že kar daleč.«

»Iznajdljivost« delodajalcev ne pozna meja

Kakšen pa je v Podravju ekonomski položaj trgovskih delavcev? »Pred leti marsikateri delavec v trgovini ni prejemal plače po kolektivni pogodbi, danes se s tem problemom praktično ne srečujemo več. V glavnem vsi delodajalci izplačujejo plače po kolektivni pogodbi, vendar dosledno upoštevajo izhodiščno plačo in ne dajo delavcem niti tolarja več,« pojasnjuje Murko. »Več problemov pa imajo delavci z izplačilom regresa za letni dopust in s plačevanjem nadurnega dela. Nekateri delodajalci delavcem preprosto ne izplačajo regresa, češ da nimajo dovolj denarja. Delavcem rečejo, naj jih, če jim ni kaj prav, kar tožijo. Seveda se večina prizadetih delavcev, še zlasti če so zaposleni pri samostojnih podjetnikih ali v manjših podjetjih, ne odloči za tožbo, saj se bojijo, da bi jih potem delodajalec začel šikanirati.«

»Številni delavci imajo težave z delom preko rednega delovnega časa, ki jim ga delodajalec ne plača, temveč jim piše »ure v dobro«, ki pa jih ne morejo nikoli izkoristiti. Mnogim trgovkam in trgovcem delodajalci ne omogočijo niti tega, da bi izkoristili letni dopust. Ne vem, ali delodajalci še v kateri panogi tako izkoriščajo delavce s prekomernim delom. Žal pa ima tukaj sindikat velikokrat precej zavezane roke, saj se delavci zatečejo k nam po pomoč šele, ko izgubijo delo oziroma ko jim delodajalec ne podaljša pogodbe o zaposlitvi za določen čas. V trgovskih podjetjih je podobno kot v drugih dejavnostih, čedalje več delavcev je zaposlenih samo za določen čas.«

Ko govori o delu preko rednega delovnega časa, je Murko kritičen tudi do inšpekcije dela. »Nekateri manjši delodajalci imajo odprto trgovino ves dan vse dni v tednu, pa imajo zaposlenega samo enega ali dva delavca. Že preprost izračun pokaže, da je za takšen odpiralni čas premalo zaposlenih, vendar inšpektorji ne ukrepajo.«

»Nekateri delodajalci izkoriščajo slabosti v delovanju naše pravne države in zavestno poskušajo čim več stroškov prevaliti na delavce. Pred kratkim je delodajalec trgovki odtegnil od plače škodo, ki jo je v trgovini povzročil ropar. Delodajalec je v večernem času pustil delavko samo in nezavarovano v trgovini. Ko je prišlo do ropa, ga je prijavil policiji, za vse, kar je ropar odnesel, pa je samovoljno obremenil delavko. To je nezaslišano!«

Plače brez plačilnih list

Murko opaža še druge zvižaje, ki jih uporabljajo nekateri delodajalci, da bi oškodovali delavce. »V zadnjem času v sindikatu opazujemo, da nekateri delodajalci delavcem sploh ne dajejo plačilnih list, hkrati s plačo pa jim

Sindikata delavcev trgovine Slovenije

Predlog spremembe 17. člena zakona o trgovini je pripravljen

Strokovna interesna skupina pri ministrstvu za gospodarstvo je po enajstih dneh pogajanj prejšnji teden pripravila predlog sprememb 17. člena zakona o trgovini, ki naj bi uravnotežili interese delodajalcev, potrošnikov in zaposlenih delavcev.

V SDTS se zavedamo, da je predlog kompromis med socialnimi partnerji, zavedamo se tudi, da je v naši državi z ustavo določena podjetniška svoboda. Vendar ta svoboda ni neomejena, saj je po ustavi Slovenija pravna in socialna država. Prepričani smo, da imajo delavci pravico do znosnih življenjskih pogojev, med katere spada tudi zakonsko opredeljen počitek.

Cepprav z vsemi zahtevami nismo uspeli, predlagane spremembe zakona v načelu upoštevajo naše stališče, da je potrebno delavcu skladno z zakonodajo omogočiti 24-urni počitek. To bo uresničljivo, saj predlog v uvodnih določbah omejuje obratovalni čas na največ šest dni v tednu. Za sindikat so ugodne tudi

spremembe zakona, ki nalagajo inšpekciji za delo večje pristojnosti in določajo bistveno večje kazni za kršitelje. Na zadnji seji strokovne skupine smo predlagali še nekaj manjših dopolnitev. Med njimi je tudi obveznost delodajalca, naj bi dodatek k osnovni plači delavca ob nedeljah, praznikih in ponoči znašal sto odstotkov. Sindikati predlagamo, da se pristojni minister pred objavo obrazca urnika obratovalnega časa posvetuje z reprezentativnimi sindikati. Želimo, da bi skupaj z inšpekcijo sodelovali pri izdelavi ocene izvajanja delovnopравниh obveznosti delodajalca do delavcev.

Na zaključnem delovnem pogovoru skupine za obratovalni čas trgovskih prodajalnih smo ocenili, da so pogajanja potekala korektno in strpno. Kljub odklonilnemu stališču Združenja za trgovino Slovenije pri Gospodarski zbornici smo menili, da je predlog sprejemljiv za večino delodajalcev, ki nam v zadnjem času dajejo tudi veliko podporo.

jetja si prizadevajo, da bi čim večji prihodek ustvarila s čim manj zaposlenimi. Zato so delavci izjemno obremenjeni. Če zbolijo, si marsikdaj ne upajo niti na bolniški dopust, saj morajo potem njihovo delo opraviti njihovi že tako in tako preobremenjeni sodelavci. Veliko delavcev mora delati tudi preko rednega delovnega časa. Zato, da ne bi prišli v navzkriž z zakonom, vodijo nekateri delodajalci celo dvojne evidenco – za lastne potrebe in za inšpekcijo za delo.

Delavci v trgovini so preobremenjeni

»Delavci so preobremenjeni tudi zaradi tega, ker še vedno ni urejeno vprašanje obratovalnega časa trgovin, čeprav si naš sindikat za to zelo prizadeva,« pravi Murko. »Po 15. marcu 2001, ko je prenehal veljati stari pravilnik o obratovalnem času trgovin, so se razmere za delavce zelo poslabšale. Ogromno trgovin je brez pravega razloga podaljšalo odpiralni čas. Veliko trgovin in trgovcev dela zvečer že do 22.30 ure ali pa še dalj. Res pa je, da so se tudi potrošniki razvadili.«

»Člani in sindikalne podružnice v podjetjih nas sicer obveščajo o kršitvah delavskih pravic, vendar pa se po drugi strani ne želijo izpostavljati,« pravi Murko. »Dokler pa tisti, ki mu delodajalec pravice krši, molči in o tem noče javno govoriti, ima tudi sindikat precej zavezane roke. Največ, kar lahko naredimo, je to, da delodajalca opozorimo na kršitve in o njih obvestimo inšpekcijo dela.«

Kakšen bo novi zakon o trgovini?

Razveljavljeni 17. člen zakona o trgovini naj bi se po predlogu ministrstva glasil:

Prodajalna obratuje v času, ki ga določi trgovec v skladu s potrebami potrošnikov, številom zaposlenih v prodajalni ter obveznostmi, določenimi z delovnopravno zakonodajo in predpisi s področja varstva pred hrupom. Trgovec sme določiti obratovalni čas za največ šest dni v tednu.

Ob nedeljah, praznikih in dela prostih dnevih sme prodajalna obratovati samo v primeru:

- da delavci, razen v izjemnih primerih, izrecno določenih z zakonom, ne delajo v času, daljšem od polnega delovnega časa,
- če ima trgovec izpolnjene vse delovnopravne obveznosti do delavcev prodajalne, ki so mu bile naložene z izvršljivo upravno odločbo ali sodbo.

Pred začetkom obratovanja prodajalne je trgovec dolžan pristojni upravni enoti prijaviti urnik obratovalnega časa.

V SDTS smo prepričani, da bo predlog v naslednjih dneh vložen v parlamentarno proceduro in da ga bodo poslanci tudi sprejeli in s tem na najlepši način končali več kot enoletno liberalizacijo obratovalnega časa, ki je več 10.000 zaposlenim v tej dejavnosti naredila veliko gorja.

Sandi Bartol, sekretar

izplačujejo regres za malico in povračilo stroškov prevoza na delo in z dela. Tako delavci sploh ne vedo, kakšno plačo so dobili. Sindikat v takšnih primerih takoj reagira, če naša pritožba ne pomaga, pa od delodajalca plačilne liste izterjamo s pomočjo inšpekcije za delo. V enem od manjših podjetij lani delodajalec delavcem ni dajal plačilnih list, ker od marca naprej zanje sploh ni več plačeval prispevka za zdravstveno in invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

»Naleteli smo tudi na primer, ko je delodajalec delavko poslal domov na čakanje samo za en dan, nato pa ji je na koncu meseca izplačal plačo, ki je bila manjša od minimalne. Skliceval se je na določilo zakona, da delavcu pripada minimalna plača, če je delal ves mesec poln delovni čas. Pri nekaterih manjših delodajalcih se še vedno srečujemo tudi s plačevanjem delavcev na roko. Eden od precej znanih trgovcev v Mariboru pa je svojega delavca celo nagovoril, da je zanj vzel kredit. Delavec je na banki dvignil potrošniški kredit in ga brez vsakega potrdila predal delodajalcu v dobri veri, da bo pomagal reševati podjetje. Delodajalec je nekaj obrokov kredita namesto delavca odplačal, nato pa je kredit preprosto nehal odplačevati. Zdaj seveda banka terja vračilo kredita od delavca, ki denarja nima kje vzeti, saj mu plača zadošča zgolj za preživljanje.«

Murko opozarja tudi, da so delavke in delavci v trgovskih podjetjih čedalje bolj obremenjeni. »Tako mala kot velika trgovska pod-

»Zaradi takšnih razmer je v nekaterih podružnicah čedalje težje najti tudi nove sindikalne zaupnike,« opozarja Murko. »Delo sindikalnega zaupnika v trgovskih podjetjih je zelo zahtevno, pa tudi izpostavljeno.« Ob tem sindikalni zaupniki za svoje delo ne prejema nobenih nagrad.

»Naš sindikat si prizadeva za čim boljši ekonomski položaj delavcev,« poudarja Murko. »Poleg tega pa članom pomagamo z nasveti in pravno pomočjo. Če se naš član znajde v stiski, mu pomagamo s solidarnostnimi sredstvi. Vloge za solidarnostno pomoč rešuje republiški odbor sproti, zato tisti, ki so pomoči potrebni, prejmejo solidarnostna sredstva še v istem mesecu. V zadnjih dveh letih je prejelo solidarnostno pomoč več kot 200 članov sindikata delavcev trgovine iz Podravja.«

»Naš sindikat skrbi za družabno življenje svojih članov, saj na republiški ravni organiziramo sindikalne igre in podobno. Žal pa imajo naše članice in člani malo prostega časa za takšne oblike sindikalnega druženja, saj so mnoge trgovine nenehno odprte – tudi ob nedeljah in praznikih.«

Po Murkovih besedah v sindikatu delavcev trgovine veliko pozornosti posvečajo tudi sindikalnemu izobraževanju in usposabljanju članov. »Samo če bomo oboroženi z znanjem, bomo lahko spreminjali razmere in se uspešno borili za delavske pravice. Zato naš sindikat redno pripravlja seminarje za svoje sindikalne zaupnike in druge člane.«

Tomaž Kšela

Akti morajo biti sprejeti sporazumno

Pogovarjali smo se z Jožetom Kozino, dolgoletnim predsednikom sindikata v Melaminu

Jože Kozina je osmo leto predsednik sindikata v Melaminu v Kočevju, kjer je zaposlen že osemnajst let. Pravi, da ga v začetku sindikat ni prav nič zanimal, da pa je z leti spoznal, da bi lahko tudi v tej organizaciji kaj naredil. In zdaj že vrsto let uživa tolikšno zaupanje članov sindikata in delavcev v Melaminu, vseh zaposlenih je 200, da so ga izvolili tudi za predstavnika zaposlenih v nadzornem svetu podjetja.

Kaj je najbolj aktualno v delu sindikata ta hip?

Trenutno je najbolj aktualna skupščina družbe, ki bo konec junija, na kateri bo prišlo do nekaterih sprememb.

Kakšne spremembe se obetajo?

Za zaposlene in sindikat je najbolj zanimiva in daljnosežna v svojih učinkih zamenjava predsednika nadzornega sveta med mandatom. Morda je ta zamenjava znamenje, da se pidi, ki so največji lastniki Melamina, pripravljajo na prodajo svojega deleža. Lastniška struktura se je v zadnjih štirih letih zelo spreminjala, delnica pa je tudi zelo rasla, zlasti letos, tako da je njena sedanja vrednost trikrat večja od začetne. Nekaj se kuha, to je očitno.

Poslovanje podjetja se je v zadnjih dveh letih zelo popravilo in je zelo uspešno. V letih 1998 in 1999 smo imeli izgubo po milijon mark na leto, naslednji dve leti smo bili zelo uspešni in tudi za letos so napovedi ugodne. Morda je zato zdaj čas za prodajo. Zaposlene in sindikat zelo zanimajo prihodnje spremembe v lastništvu Melamina. Bomo videli, kaj bo povedal najverjetnejši prihodnji predsednik nadzornega sveta Stane Valant.

Vas je strah morebitnega sovražnega prevzema, strah, da bi sedanji lastniki pri prodaji mislili le na svoj dobiček ne glede na prihodnost tovarne?

Negotovost nas drži v napetosti, pričakovanju, ker ne vemo, kaj se bo zgodilo. Če bo prevzem prijateljski, če bo novi lastnik prinesel svež kapital, ga bomo veselili. Če pa nas bo prevzela konkurenca, če bo to sovražni prevzem, se pa bomo proti temu bojevali z vsemi našimi sredstvi.

Običajno takšni dogovori potekajo v zakulisju, skriti pred javnostjo. Toda kot dim najavlja ogenj, govornice ...

Zdaj, v pripravljalni fazi prodaje, seveda ne dobivamo ustreznih informacij, vse poteka za kulisami, skrito.

Sliši pa se, da se je že pojavilo nekaj interesentov, med katerimi naj bi bila tudi Sava iz Kranja.

Če gre za korekten prevzem, nimamo nič proti, če bo Sava proizvodnjo iz Kočevja selila v Kranj, bo to za Melamin in regijo zelo slabo in temu se bomo uprli kakor koli že.

Ni mogoče samo kupčkat s kapitalom, treba je upoštevati tudi delavce, regijo. Vemo, da je kočevsko področje slabo glede zaposlenosti in razvojnih možnosti. Zdajšnji direktor Melamina Srečko Štefanič je domačin, 'star melaminovec' in podpira razvoj kraja. Melamin je na primer dal precej denarja za nakup nekega aparata za tukajšnji zdravstveni dom, podpira lokalne športne klube in kulturna društva. To je dobro, saj sredstva ostajajo v kraju. Če so lastniki ali uprave od drugod, jim za kraj ni dosti mar.

Mi bomo dogajanja pri prodaji delnic budno spremljali. Na srečo sem v nadzornem svetu predstavnik zaposlenih, zato imamo v sindikatu kar precej informacij.

Kako so lastniki oziroma vodstvo podjetja sprejeli dejstvo, da imajo sindikalista v nadzornem svetu? Ob takšni kombinaciji bi marsikatera uprava tak nadzorni svet najraje poškrpila z 'žegnano vodo'.

Predstavniki zaposlenih v nadzornem svetu sem že od začetka, torej sem bil član tudi začasnega nadzornega sveta. In vsakič sem doživljal poskuse, da bi na volitvah predstavnikov zaposlenih v nadzornem svetu preprečili mojo izvolitev oziroma celo kandidaturo.

S kakšnimi argumenti?

Ne vem, kaže pa, da sem moteč element, ker od uprave dosti zahtevam. Denimo podatke o gibanju plač in drugo. Sindikalist težko vpliva na dogajanja v podjetju. Če pa je tudi v nadzornem svetu, mu gre to lažje od rok. Prvič ima bolj natančne podatke, poleg tega lahko preko predstavnikov kapitala v nadzornem svetu upravo 'prisili', da nadzornemu svetu predloži tudi podatke, ki so pomembni za sindikat.

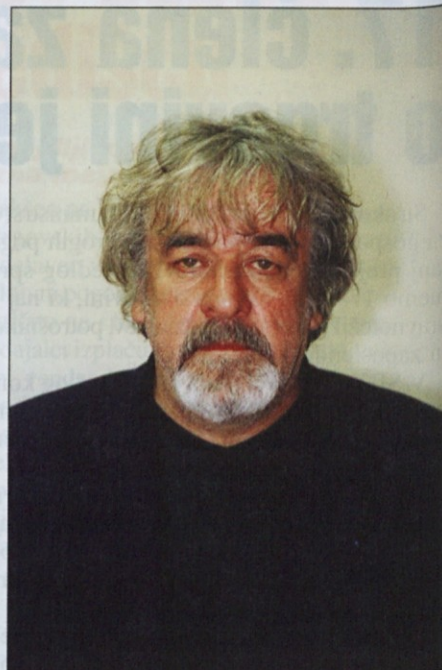
Tako sem izposloval, da v nadzornem svetu vsake tri mesece analiziramo gibanje plač v podjetju glede na povprečne plače v državi, v panogi, glede na povprečne plače po individualnih pogodbah, povprečne plače po kolektivni pogodbi. To spremljamo zadnja tri leta in vidimo, kje smo s plačami.

In kje ste?

Lani, ko smo dobro poslovali, smo imeli povprečno izplačano plačo od 5 do 20 odstotkov višjo od republiškega povprečja. Za dejavnostjo, proizvodnjo kemikalij in kemičnih izdelkov, smo pa zaostajali za 30 odstotkov.

Pred leti smo zaostajali za republiškim povprečjem za 15 do 20 odstotkov. Zdaj smo ga presegli, toda pritiskati moramo na upravo še naprej, da dosežemo povprečje plač v naši dejavnosti. To je glede plač naš cilj v prihodnje in dosti lažje ga dosežeš, če delaš tudi v nadzornem svetu, če zadeve poznaš. Težko je sindikatu pritiskati samo na upravo, če s tem ne soglaša vsaj nadzorni svet, ali pa je z njegovimi predlogi vsaj seznanjen. Kajti uprava je podrejena lastnikom in se jih na svoj način boji, saj jo lahko kadarkoli zamenjajo.

Lastniki sicer ne bedijo nad plačami, če pa v nadzornem svetu o tem vprašanju lahko podebitiraš, lahko tudi kaj dosežeš. Mi smo na primer dosegli s prvim aprilom povečanje osnovne plače za pet odstotkov, ker smo lani poslovali zelo uspešno. To ni udeležba na dobičku, pač pa dvig plače glede na poslovni uspeh. Zdaj bi radi še dosegli, da je načelo, kako povečati plače glede na poslovni us-

Jože Kozina: Sindikati morajo doseči, da se akti v podjetju ne sprejemajo enostransko, ampak da so rezultat dogovora med upravo in sindikatom.

peh, zapisano, da se ne pogajamo o tem vsakič sproti.

Kakšni so odnosi med sindikatom in upravo? Kako uprava upošteva vaše mnenje, pripombe?

V zadnjih treh letih, kar je zdajšnja uprava, smo dosegli, da ta ne ukrepa enostransko, pač pa se pred odločitvami posvetuje s sindikatom.

Sindikati morajo doseči, da v firmi ni enostransko sprejetih in uveljavljenih aktov. Vsi akti bi morali biti plod dogovarjanja. Pri nas v Melaminu sicer je tako, toda dokler ne bo sprejet zakon o kolektivnih pogodbah, bodo še vedno nastajali enostranski akti, ki jih bodo uprave vsiljevale zaposlenim.

Naš sindikat si tudi prizadeva povezovati kolektiv in moram reči, da ima pri tem podporo uprave. Kolektiv sicer ni razbit, bi pa lahko bil bolj povezan. Imamo tri različne programe in zaposleni se čutijo bolj pripadne njim kot Melaminu. Zato pogosto letijo sem in tja očitki, češ da uspešnejši program dela za trenutno manj uspešne. Kar seveda ni res, nekateri ne razumejo, da ima vsak svojo plačo in da nihče ne dela za drugega.

Kako boste povezovali ljudi, priredili piknik?

Tudi piknik je oblika druženja. Naključje je, da ravno jutri prvič organiziramo takšen piknik za melaminovce v Kočevskem Rogu, pri gozdarski hiši Grče (piknik je bil minulo soboto, op. a.). Povabljeni so predstavniki lastnikov in KNG, da se malo pogovorimo, odigrali bomo kako nogometno tekmo in podobno. To naj bi postala tradicija, prva sobota v juniju naj bi postala dan Melamina.

Kakšno je sicer vzdušje v kolektivu?

Dobra plača je nedvomno najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na razpoloženje ljudi. Vidim pa, da ljudje spremljajo poslovanje, da jih nič več ne zanima samo, kako odbrenkati siht. Dobro so razpoloženi, kadar je dela in povpraševanja po izdelkih dovolj. Zaskrbljeni pa postanejo, če se pri prodaji ali v proizvodnji zatika. Takoj reagirajo, vprašujejo, kaj je narobe. Če stroji stojijo, je nekaj narobe; če te pošljejo za tri dni na dopust, je nekaj narobe. Priletijo k meni, vprašajo. Vprašujejo tudi nadrejene.

V mislih smo imeli odnose srednjega in nižjega vodstvenega kadra do podrejenih, na morebitna šikaniranja, ki ljudem jemljejo voljo do dela.

Kar jaz vem, ti odnosi niso nepak, čeprav se najdejo tudi avtoritativni vodje, ki podrejenih ne razumejo, se z njimi ne pogovarjajo o težavah, pač pa samo ukazujejo. Nekaj težav zaradi tega je bilo med določanjem tehnoloških presežkov zaposlenih, ko so posamezniki menili, da jih nadrejeni ne marajo, pa so jih zato postavili med presežne delavce ali pre-razporedili na slabše plačana delovna mesta. Takšne primere smo predebatirali v krogu prizadetih in razrešili probleme. Kompromis smo sklenili tudi glede treh, štirih delavcev, ki so bili prerazporejeni na precej slabše plačana delovna mesta. V pogovoru z upravo smo dosegli, da se jim zaradi tega plača ni znižala v celoti, ampak smo se zmenili za srednjo pot.

Predsednik sindkata ste osem let. Ali ste bili pred tem aktivni, morebiti član izvršnega odbora sindikata?

Predsednik sem od leta 1994. Pred tem nikoli v vseh osemnajstih letih zaposlitve v Melaminu nisem bil aktiven član.

Nenavadno je, da se ponudi mesto predsednika sindikata neizkušnemu človeku, mimo vseh članov

izvršilnega odbora. Zakaj se je tako zgodilo v Melaminu?

V podjetju je bila takrat precejšnja apatija, bili so slabi časi, takratni predsednik je bil preobremenjen s svojim delom, in člani izvršilnega odbora so me pregovorili, naj prevzamem sindikat. Sem pa postavil nekaj pogojev, ker sem hotel resno delati, kajti kadar prevzamem kako delo, se ga lotim z vso resnostjo. Drugo je samo izguba časa.

Najpomembnejši pogoj je bil, da se mora sindikat finančno okrepiti. Če sindikat nima denarja, je nemočen pri katerikoli akciji. Zato smo se že kaka tri leta prej kot drugi sindikati odločili za pobiranje eno-odstotne članarine. S tem smo zbrali precej sredstev in s tem denarjem smo lahko začeli pomagati ljudem v stiskah s posojili. Zmogli smo organizirati družabna srečanja, denimo za novo leto, skupaj s podjetjem. Pri vsaki taki akciji sindikat prispeva del sredstev. Prispevali smo tudi za starejše delavce, da so šli pozimi v Čatež na oddih. Pri tem je podjetje brezplačno ponudilo počitniško kapaciteto, sindikat pa je pokrnil stroške medicinskega programa. Je pa za v prihodnje treba rešiti vprašanje davčne obremenitve takšnih počitnic.

Nekaj sredstev imamo vezanih v Delavski hranilnici za slabše čase in vse mogoče sindikalne aktivnosti.

Imamo na primer precej vrst rekreacij, ki jih je treba plačati, badminton, zimsko rekreacijo, kegljanje. Pol stroškov pokrije sindikat, polovico prispeva podjetje. Tak je dogovor, ki velja za vse delavce. Članov sindikata je tri četrte zaposlenih.

Zakaj pa tega podjetje ne bi pokrivalo samo?

Tudi o tem smo razmišljali. Toda poglejte, najprej teh aktivnosti sploh ni bilo; potem je sindikat dal pobudo, s tem, da bo pokrnil polovico stroškov. Seveda sindikatu za njegov del že manjkajo sredstev, ker priliv od članarine na naš račun ni več tako velik odkar povsod velja eno-odstotna članarina. Zato se bo treba ponovno pogovarjati z upravo, da bi ta prevzela denimo dve tretjini stroškov. Čeprav mislim, da bi podjetje vse to lahko pokrivalo samo, saj skrb za rekreacijo znižuje obolevnost in odsotnost z dela zaradi bolezni. Podjetje se pač mora zavedati, da je vlaganje v zdravje zaposlenih dolgoročno rentabilna naložba.

B. R.

Sindikalna lista

Junij 2002

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnice

– cela dnevnic	3.500,00	4.252,00
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)		
– polovična dnevnic	1.750,00	2.125,00
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)		
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.480,00

2. Kilometrina

(od 1. 1. 2002 dalje)	49,68	49,68
(od 8. 1. 2002 dalje)	50,46	50,46
(od 5. 2. 2002 dalje)	50,97	50,97
(od 19. 2. 2002 dalje)	51,42	51,42
(od 5. 3. 2002 dalje)	51,63	51,63
(od 19. 3. 2002 dalje)	53,76	53,76
(od 3. 4. 2002 dalje)	55,35	55,35
(od 16. 4. 2002 dalje)	57,24	57,24
(od 30. 4. 2002 dalje)	56,10	56,10
(od 14. 5. 2002 dalje)	55,47	55,47
(od 28. 5. 2002 dalje)	55,92	55,92

3. Ločeno življenje* 90.223,00 62.066,00

4. Prenočilnice – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2002)
– po SKPGD (na delovni dan) 665,00 665,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	64.887,00	52.178,00
– za 20 let	97.331,00	78.266,00
– za 30 let	129.774,00	104.355,00

2. Odpravnina ob upokojitvi 451.114,00 681.006,00
oziroma dve plači oziroma tri plače
delavca, če je to delavca, če je to
zanj ugodneje zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči*
– po SKPD – ob smrti delavca 135.334,00 104.355,00
– ob smrti v ožji družini 67.667,00 –

4. Minimalna plača (od 1. 1. 2002) 94.675,00 94.675,00

5. Zajamčena plača (od 1. 1. 2002) 47.570,00 47.570,00

6. Regres za letni dopust
– najmanj (od 26. 4. 2002) 125.805,00
– ali največ 158.901,00 125.805,00
(70 % povprečne slovenske plače)

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. Regres za letni dopust v gospodarstvu je določen z Aneksom k kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti 26. 4. 2002.

Zavod RS za zaposlovanje je povprašal 7788 slovenskih delodajalcev, ki zaposlujejo 516.123 delavcev, o zaposlovanju novih delavcev. Rezultati ankete so torej zelo reprezentativni, so povedali na nedavni tiskovni konferenci. Odgovori delodajalcev so zanimivi tudi za slovenske delavce in sindikate. Iz njih namreč lahko zremo, kako se v Sloveniji dobi služba.

Kar 50 odstotkov vseh delodajalcev, ki so lani zaposlili nove delavce, je le-te poiskalo v sodelovanju z zavodom za zaposlovanje. Tako je, čeprav mnogi, zlasti mali delodajalci, zaposlujejo predvsem od prej znane ljudi. Delodajalci zavodu za zaposlovanje zaupajo, da jim bo znal priskrbeti dobrega delavca. Tudi številnim zasebnim koncesionarskim agencijam za zaposlovanje državnemu zavodu še ni uspelo prevzeti vodilnega mesta med posredovalci dela. Zavod je delodajalcem, ki so iskali nove delavce, posredoval imena kar 61 odstotkov vseh kandidatov. Dobre tri četrtine delodajalcev je bilo zadovoljnih s številom kandidatov za posamezno delovno mesto. Bolj kot lani so bili zadovoljni tudi z lastnostmi kandidatov: 70 odstotkov delodajalcev je menilo, da so kandidati imeli zadostno izobrazbo, le 47 odstotkov pa, da so imeli tudi zadostne delovne izkušnje. Da so kandidati imeli tudi prave osebnostne lastnosti za ponujeno delovno mesto, je menilo le 36 odstotkov delodajalcev.

Dobra četrtina delodajalcev si želi, da bi zavod za zaposlovanje že pred napotitvijo opravil ožji izbor primernih kandidatov. Dodatna poldruga desetina delodajalcev ima sicer rada večje število napotenih kandidatov, vendar od zavoda hkrati želi predlog ožjega izbora. Kar petina pa jih ne želi, da bi zavod objavil njihov naslov hkrati s ponudbo delovnega mes-

Diskriminacija brezposelnih, starejših od 40 let

ta, posredoval naj bi ga zgolj ustreznim kandidatom. Delodajalci torej ne želijo imeti opravka z večjim številom kandidatov, ki bi jih morali kar sami zavrniti. Čeprav večina delodajalcev želi, da jim zavod za zaposlovanje vnaprej pripravi ožji izbor kandidatov, pa si prav nič ne želijo, da bi prisostvoval pri pogovorih s kandidati. Delodajalci razmeroma počasi sprejemajo nove tehnologije pri iskanju delavcev. Le 13 odstotkov želi potrebe po delavcih zavodu sporočiti po internetu, čeprav to možnost pozna že 85 odstotkov delodajalcev.

Zavod za zaposlovanje opaža, da v Sloveniji delo najtežje dobijo brezposelni, starejši od 40 let. Pred desetimi leti je bilo med brezposelnimi le dve desetini starejših, zdaj jih je že polovica. Le redki brezposelni, starejši od 40 let, najdejo novo zaposlitev. Kljub temu je kar 70 odstotkov slovenskih delodajalcev v anketi zatrdilo, da pri izbiri kandidatov niso dajali prednosti mlajšim pred starejšimi. Zavod za zaposlovanje dvomi o iskrenosti teh odgovorov. Zanimivi pa so razlogi, ki so jih navajali tisti delodajalci, ki so si upali priznati, da ne marajo zaposliti starejših od 40 let. Starejših kandidatov menda niso izbrali zato:

- ker je njihovo zdravstveno stanje slabše in imajo slabše psihofizične sposobnosti (28,6 odstotka),
- se slabše prilagodijo delovnim pogojem in sodelavcem (27 odstotkov),
- imajo pomanjkljivo strokovno in posebna znanja (20,1 odstotka),
- ne dosegajo ustreznih delovnih rezultatov in norm (11,7 odstotka),
- so zaradi višjega dodatka na minulo delo k plači in daljšega dopusta (le 4 odstotki) zanje dražji.

Brez dvoma: starejši so pri iskanju zaposlitve na slabšem zaradi pogosto neutemeljenih predsodkov. Čas je, da te predsodke razkrinkamo in se jih znebimo! V tujini ministrstva za delo in sindikati vodijo javne kampanje, v katerih opozarjajo na nesmiselne predsodke pred zaposlovanjem starejših od 40 let. Zaradi vse manjšega priliva mladih iz šol (nizka nataliteta v preteklih dveh desetletjih) in zaradi pokojninske reforme bo med delavci vse več starejših. Predsodki pred njimi med nami torej res ne bodo imeli več nobenega smisla!

POMEMBNO ZA STARŠE IN NJIHOV NARAŠČAJ: 28. maja 2002 je Zavod RS za zaposlovanje objavil razpis Republiških in Zoisovih štipendij za šolsko leto 2002/2003. Razpis je objavljen v časopisih Delo in Večer ter na spletni strani www.ess.gov.si. Republiško štipendijo bo dobil vsak dijak, vajenec in študent, ki izpolnjuje dohodkovni cenzus. Zoisovo štipendijo pa bo dobil vsak izrazito nadarjeni dijak ali študent, ki ga bo predlagala njegova šola. Lani je bila mesečna povprečna republiška štipendija za dijake in vajence 25.000 in za študente 33.000 tolarjev. Zoisove štipendije pa so znašale za dijake in vajence v povprečju 24.000 in za študente 40.000 tolarjev. Rok za oddajo vloge je za vajence in dijake 6. 9. 2002 in za študente 4. 10. 2002. Ti roki veljajo tudi za stare štipendiste! Obrazce za vlogo lahko kupite v knjigarnah ali pa si jo natisnete z internetne strani.

Lučka Böhöm

O izobraževalnih seminarjih ZSSS v maju

V maju smo izvajali seminar Naloge sindikata in sveta delavcev pri varnosti in zdravju pri delu. Udeleženci so se seznanili z evropskim pravnim redom na področju varnosti in zdravja pri delu, temeljnimi rešitvami zakona o varnosti in zdravju pri delu ter z nalogami sveta delavcev oziroma delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu in sindikata na področju varnosti in zdravja pri delu.

Na seminarju je sodelovalo štirinajst udeležencev iz Splošne bolnišnice Maribor, Dela TČR, Vege International, Vrtca Medvode, Henkla Slovenije, Ingrada Ljutomer, Te-Toplame Ljubljane, Fotone Ljubljana, Centra za socialno delo Maribor in Zavoda dr. Marjana Borštnarja Dornava. Med udeleženci je bilo največ predsednikov sindikatov družb oziroma zavodov, nekateri pa so bili tudi člani svetov delavcev.

Iz analize odgovorov na anketo smo ugotovili, da so bili udeleženci zadovoljni zlasti s predavanji in razpravo. Na seminarju se je namreč razvila zelo bogata razprava, tako da so udeleženci

imeli možnosti tudi izmenjati izkušnje. Nekateri od prisotnih so menili, da bi ta seminar kazalo razširiti z problematiko invalidov.

Dodatna znanja bi slušatelji potrebovali zlasti iz delavskega soupravljanju in vloge članov svetov delavcev. Potrebovali bi tudi več napotkov za delo sveta delavcev oz. delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu ter iz delovnih razmerij.

Strokovni izvajalec seminarja je bil Gregor Miklič, izvršni sekretar v ZSSS.

V maju smo na željo območnega odbora SKEI v Idriji organizirali enodnevni seminar za usposabljanje sindikalnih zaupnikov in članov sindikatov. Sodelovalo je dvaindvajset udeležencev, predsednikov sindikatov družb, sindikalnih zaupnikov in nekateri članov svetov delavcev iz družb Rotos in Kolektor iz Idrije, Eta Cerkno, IMP Klima Godovič, Celes in Ascom iz Idrije.

Udeležence je Dušan Semolič seznanil z aktualnimi nalogami ZSSS in tripartitnim sistemom odnosov med sindikati, delodajalci in državo. Pre-

davali smo jim tudi Vanda Rešeta (soupravljanje), Brane Mišič (kolektivne pogodbe), Nada Mulej (vodenje sestankov in delovnih skupin). Udeleženci so bili z izvedbo seminarja zadovoljni, nekatere je še posebej pritegnilo predavanje o kolektivnih pogodbah. Dodatna znanja si želijo pridobiti tudi o vodenje sestankov, komuniciranju, soupravljanju, pogajanjih med sindikati in delodajalci, varnosti in zdravju pri delu, delovnih razmerjih. Na seminarjih želijo tudi več praktičnega dela in več razprave o konkretnih primerih.

Seminarje so to vsebino bomo ponudili tudi v jesenski izobraževalni sezoni. Ponudili bomo tudi delavnice o problematiki delovnih razmerij. V seminarje bomo skušali vpeljati tudi več aktivnih metod aktivnega sodelovanja udeležencev.

Veseli smo, ker so udeleženci obeh seminarjev bogatejši za nova znanja. Prepričani smo, da bodo znali to znanje tudi uspešno prenesti v prakso svojega okolja.

Vanda Rešeta

Počitniške zmogljivosti so popolnoma zasedene

V območni organizaciji ZSSS Domžale smo tako kot vsako leto pripravili ugodno letovanje za člane. Člani imajo možnost letovanja v Luciji, Fiesi, Stella Marisu, Premanturi, Ježevcu in Bohinjski Bistrici. Zaradi ugodnih cen in zanimivih lokacij je večina terminov že zasedena, po vpraševanju po letovanju pa presega možnosti območne organizacije. Največ vpraševanja je iz podjetij in zavodov, ki nimajo svojih zmogljivosti.

Prihodnji teden bodo počitniške prikolice zasedli prvi uporabniki, ki lahko letovanje plačajo v treh obrokih.

V objektih območne organizacije ZSSS Domžale bo v letni sezoni letovalo preko 250 oseb in bodo skupaj ustvarili nekaj čez dva tisoč nočitev.

Območna organizacija se zahvaljuje SDTS, Sindikatu VIR in Sindikatu obrtnih delavcev Slovenije, ki so s sredstvi pomagali, da smo lahko pripravili dokaj ugodno letovanje.

Vsem želimo prijeten dopust!

R. J.

Sindikat GLOSA

Glosa, plače in delovna razmerja

Sindikat Glosa, ki je na usklajevanjih ob sprejemanju zakona o sistemu plač v javnem sektorju za zaposlene v kulturi dosegel v primerjavi z drugimi največ, organizira v zavodih v teh dneh in tednih razgovore na temo: Kakšne bodo naše plače in kakšna bodo naša delovna razmerja.

Odziv in potreba, da bi v neposrednem stiku z zaposlenimi v kulturi odgovorili na nešteta vprašanja, sta preseгла pričakovanja glavnega odbora. Pogovori so že bili v ljubljanski Operi, Cankarjevem domu, Pokrajinskem muzeju v Celju, SNG Maribor, na Zavodu za varstvo naravne dediščine, v Knjižnici Mirana Jarca in Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu. V prihodnjih dneh bodo pogovori še na RTV Slovenija, v Knjižnici Lenart in še kje.

Pogovori so namenjeni predvsem informacijam o določilih, ki urejajo plače, plačne razrede, plačna razmerja, napredovanja, delovno uspešnost in delovna razmerja. Na njih pa prihaja tudi do izmenjave strokovnih mnenj o skupni metodologiji in vsebini kolektivne pogodbe javnega sektorja, ki bosta predmet pogajanj med sindikati in vlado v prihodnjih mesecih.

Doro Hvalica

Obvladajmo stres na delovnem mestu – 5

Stres na delovnem mestu je posledica in vzrok mnogih največjih gospodarskih, zdravstvenih in okoljevarstvenih težav. Zaradi stresa je prizadetih najmanj 40 od 147 milijonov delavcev v petnajstih državah Evropske unije. Na leto povzroča za najmanj 20 milijard evrov stroškov. Povečuje trpljenje ljudi in povzroča bolezni in smrt. Pomembno ovira rast produktivnosti in konkurenčnosti. **Toda večino stresa na delovnem mestu je mogoče zlahka preprečiti.** Prav zato je tripartitni svetovalni komite za varnost in zdravje pri delu Evropski komisiji priporočil, naj pripravi usmeritve za obvladovanje stresa na delovnem mestu. Evropska unija je napovedala boj stresu na delovnem mestu. Evropski teden varnosti in zdravja pri delu bo zato letos v oktobru posvečen obvladovanju stresa na delovnem mestu. Slovenija kot država kandidatka se letos prvič pridružuje temu evropskemu gibanju. Vsakdo med nami je povabljen k iskanju strategij za obvladovanje stresa na delovnem mestu. Tudi Nova Delavska enotnost razširja znanje o tveganjih za zdravje delavca, povezanih s stresom na delovnem mestu, in o strategijah njegovega obvladovanja.

Lučka Böhm

PRAVNA SVETOVALKA

Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Prispevki za pokojninsko zavarovanje se ne vračajo

Vprašanje: Po zakonu mi bo zaradi nezpolnjevanja pogojev prenehalo delovno razmerje. Ker imam premalo delovne in zavarovalne dobe, ne bom imela pogojev za upokojitev. Ker pa bom dopolnila 65 let, se ne bom mogla prijaviti na zavodu za zaposlovanje. Ali lahko vložim zahtevek za povrnitev vplačanih prispevkov za obvezno pokojninsko zavarovanje?

Odgovor: Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti določa, da je do pravic iz tega zavarovanja upravičena zgolj brezposelna oseba, ki je zmožna za delo. V 17. členu tega zakona je med drugim zapisano, da je brezposelna oseba zmožna za delo, če ni starejša, kot predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določajo za pogoj za pridobitev pokojnine za najnižjo zavarovalno dobo. Zakon o pokojninskem in in-

validskem zavarovanju pa med drugim določa tudi potrebno starost za starostno upokojitev z najkrajšo možno pokojninsko zavarovalno dobo 15 let. Ta letos za ženske znaša že 61 let. Po zaključenem prehodnem obdobju pokojninske reforme bo ta starost za ženske znašala 63 let (za moške je že sedaj 65 let). Če boste kmalu dopolnili 65 let, se res ne boste mogli prijaviti na zavodu za zaposlovanje. Toda če vam bo uspelo najti drugo zaposlitev, smete biti zaposleni tudi pri tej starosti.

Res je tudi, da je že prejšnji zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določal, da je do starostne pokojnine upravičena zgolj oseba, ki ima vsaj 15 let zavarovalne dobe. Potrebno je torej zbrati 15 let zavarovalne dobe in ne katere koli druge pokojninske dobe. V zavarovalno dobo se ne šteje dokupljena, prišteta in dodana pokojninska doba. V zavarovalno dobo pa se šteje skrb za vsakega vašega otroka v prvem letu njegove starosti, če takrat niste bili pokojninsko zavarovani in če je bil otrok takrat slovenski državljan in imel stalno prebivališče v Sloveniji. Nekatere ženske se niso zaposlile prav zato, ker so se posvetile skrbi za otroke. Če je bilo tudi pri vas tako, boste morda nekaj let zavarovalne dobe zbrali tudi na ta način. Te zavarovalne dobe vam ne bo potrebno plačati. Obrazec z navodili za uveljavitev te dobe vam bodo dali na najbližji območni enoti Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Če vam do polnih 15 let zavarovalne dobe manjka le malo, se lahko prostovoljno vključite v obvezno pokojninsko zavarovanje pri zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. To morate storiti najkasneje šest mesecev po prenehanju delovnega razmerja. To smete storiti, le če ste slovenska državljanica in če ste v zadnjih 10 letih zbrali vsaj 5 let obveznega zavarovanja. Na podlagi prostovoljno sklenjenega zavarovanja boste vsak mesec vplačali dogovorjene (lahko tudi minimalne) prispevke. Tudi tako lahko počasi zberete manjkajočo zavarovalno dobo.

Če vam res ne bo uspelo zbrati vsaj 15 let zavarovalne pokojninske dobe, po slovenskih predpisih ne boste upravičeni do lastne starostne pokojnine. **Zakon pa ne predvideva možnosti vračila prispevkov v primeru, da posamezniku ne uspe zbrati 15 let zavarovalne dobe.**

Naj vas opozorim še na možnost pridobitve državnih pokojnine. Pravico do le-te ima oseba s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki nima pravice do kakršne koli domače ali tuje pokojnine, ki je med 15. in 65. letom vsaj 30 let v Sloveniji imela stalno prebivališče in ki izpolnjuje še premoženjski cenzus. Da bi jo lahko pridobili, bi letos morali biti stari vsaj 69 let. Ta potrebna starost bo že naslednje leto za leto dni nižja, dokler ne bo dokončno obveljala starost 65 let. S 65 leti starosti pa bi bili letos do državne pokojnine upravičeni zgolj, če bi izpolnjevali pogoje za trajno denarno socialno pomoč.

Letne športne igre tekstilcev in usnjarjev

V Sevnici se je prejšnjo soboto zbralo več kot tisoč članov Stupisa, ki so se pomerili v več športnih disciplinah. Kot da propadanje podjetij in odpuščanje tekstilcev in usnjarjev na udeležbo na igrah vpliva pozitivno, čeprav je njihov kruh vse bolj negotov.

Za majhno mesto je bilo srečanje kar velik dogodek in ob otvoritvi se je v športni dvorani zbralo tudi veliko opazovalcev. Domačini so jim pripravili tudi prijeten program za ušesa in oči. Nastopil je domači pevec Cili Patron in več plesnih skupin. Udeležence je med drugimi pozdravil tudi sevniški župan. Napovedana sta bila tudi direktorja Lisce in Kopitarne, vendar sta se opravičila. Pozdravili so jih tudi sekretar območne organizacije ZSSS Posavje Marjan Urbanč, predsednik športne komisije republiškega odbora Stupisa Boris Govednik in predsednik republiškega odbora tega sindikata Tone Rozman.

Zaradi velikega števila udeležencev so se tekmovanja končala šele ob 19. uri. Nogometiški, teh je bilo največ, so bili s premori tako na igriščih kar debelih devet ur.

Za manj športne udeležence so domačinke iz Lisce pripravile tudi pohod na domačo

Najboljši Celjani

skoraj tisoč metrov visoko enako imenovano goro. Zanj se je prijavilo toliko udeležencev, da so na avtobusu, ki jih je peljal na izhodišče, nekateri stali. Ker je pot na goro vodila po strmih skalah, so se posameznice obrnile že pred vrhom. Pohod je bil zanimiv tudi zaradi s cvetjem posutih travnikov, najbolj srečni pa so našli tudi pomladanske jurčke.

Republiški odbor je pripravil tudi velik bogat srečelov, na katerem so vse srečke zadele vsaj simbolično darilo.

Organizatorji so za udeležence postavili tudi velik šotor in v njem postregli z jedačo in pijačo. Domači zabavni ansambel je zaigral več prijetnih viž, po katerih so se zlasti mlajši kar pridno vrteli. Čeprav se je pred zaključkom vlila še manjša ploha, udeležencev to ni nič motilo. Zlasti tekme v malem nogometu so bile na visoki kakovostni ravni. Zvedeli smo, da so v ekipi Kopitarne na-

stopali kar pravi malonogometni "profesionalci", saj posamezniki trenirajo skoraj vsak dan. Izkušeni žogobrcarji so nastopali tudi v ekipah Bele krajine in El kroja.

F. K.

Vodstvo iger (od leve) Tone Rozman, Marjan Urbanč, Kristjan Janc, Boris Govednik Borut Bizjak in Branka Novak je zaploskalo nastopajočim.

Ekipe so se v dvorani razvrstile po območjih, prvi so se postavili Pomurci.

Nastopil je tudi pevski zbor Lisce.

V športni dvorani v Sevnici so se skupaj postavili Gorenjci in poznejši zmagovalci iz Celja.

Po finalni tekmi, v kateri je ekipa Kopitarne (v rdečih dresih) premagala Belo krajino z 2 : 1, sta se ekipi skupaj postavili pred objektiv.

Zmagovalne ekipe v nogometu so prve prejele pokale. Za najboljše iz Kopitarne ga je prejela kar Martina Horžen iz Lisce, sicer podpredsednica Stupisa.

V šahu so bili najboljši iz Preventa, za njimi pa predstavniki Lisce in Polzele.

Pokal za najboljšo ekipo, prireditelja naslednjih iger, je visoko v zrak dvignil predstavnik Celja.

Zmagovalci v namiznem tenisu so bili iz Svile.

Na fotografiji so odbojkarice s pokali za najboljše.

Pokale najboljšim kegljavkam je podelil podpredsednik Stupisa Jože Türkl.

Na srečanju po končanih igrah so se veselile tudi predstavnice Monta iz Kozjega.

Rezultati:

Mali nogomet: 1. Kopitarna Sevnica, 2. Bela krajina, 3. Elkroj; namizni tenis: 1. Svila (Podravje), 2. Velana (Ljubljana), 3. Bela krajina; kegljanje: ženske: 1. Mura (Pourje), 2. Polzela (Celje), 3. Bela krajina; moški: 1. Konus Konex (Celje), 2. Kopitarna (Sevnica), 3. Prevent (Koroška); šah: 1. Prevent (Koroška), 2. Lisca (Sevnica), 3. Konus Konex (Celje); odbojka, ženske: 1. Prevent (Koroška), 2. Lisca (Sevnica), 3. Polzela (Celje);

Skupni zmagovalec je ekipa območne organizacije Celje, ki je dosegla 48 točk, drugo mesto je zasedla ekipa Posavja, tretji in četrti pa so bili predstavniki Koroške in Pomurja.

Humoreska

»Joj, kako sem danes utrujen,« je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi potarnal mizar Tone. »Včeraj sem vse popoldne pospravljaval stanovanje. Nikoli si ne bi mislil, da se lahko človek pri pospravljanju stanovanja tako utruji.«

»Zakaj pa si pospravljaval stanovanje, saj včeraj ni bil mednarodni praznik žensk – dan žena?« je presenečeno povprašal skladiščnik Rudi.

»Rudi, ne izzivaj Toneta. On že ve, zakaj je moral včeraj generalno pospraviti stanovanje,« se je zarežal rezkar Vili. »Tone, ali te je žena zalotila s kakšno mlado?«

»Eh, saj Tone ni takšen, da bi varal svojo ženo,« je zamahnil z roko kurir Peter. »Verjetno se ga je v bifeju Pri Ančki preveč nacedil in je prišel domov ob štirih zjutraj. Včeraj pa je delal pokoro, ha, ha, ha!«

»Tone, zakaj pa si ti tako utihnil,« je povprašal strugar Lojze in se namuznil. »Če imata doma z ženo tihi teden, to še ne pomeni, da se pri malici ne smeš pogovarjati s prijatelji!«

»Ah, fantje, ne omenjajte mi žene, ker se mi orosijo oči, kadar se spomnim nanjo,« je z žalostnim glasom dejal Tone.

»Moj bog, pa ja ni kaj narobe z njo,« je vzkliknil Rudi. »Ali je zbolela?«

»To ne, bolna ni, zato pa že nekaj mesecev živi pri svoji mami v Halozah,« je pojasnil Tone. »Tam ji zares ni hudega, zato pa jo vsi zelo pogrešamo. Otroka še bolj kot jaz.«

»No, saj sem rekel!« je ponovno povzdignil glas Vili. »Tone, prav ti je! Če bi lepo ravnal z ženo, ti zagotovo ne bi pobegnila nazaj na domačijo k materi. Zdaj ti ne preostane nič drugega, kakor da se odpraviš v Haloze in jo prepričaš, da se boš poboljšal!«

»Vili, ne govori neumnosti, saj sploh ne gre za to, na kar namiguješ,« je razburjeno odvrnil Tone. »Tako, da boš vedel: ženo sem sam peljal v Haloze k materi!«

»Oprost, Tone, tega pa nismo vedeli,« se je opravičil Rudi. »Tako bi moral povedati, da je šla tvoja žena pomagat bolni materi v Haloze. Potem ne bi zbijali neslanih šal na tvoj račun.«

»Dragi Rudi, kako naj ti dopovem, da ne gre za to,« se je obupano prijel za glavo Tone. »Moja tašča je zdrava kot dren, enako pa velja za mojo ženo!«

»Hudiča, kdo pa je potem tu bolan!« je vzkliknil Rudi.

»Bolna je plačna politika pri nas!« je energično dejal Tone.

»Kdo?« smo povprašali vsi v en glas.

»Naša plačna politika – in to zelo!« je odvrnil Tone.

»Oprost, Tone, kakšno zvezo pa ima naša plačna politika s tem, da je tvoja žena pri materi v Halozah?«

»Oh, pa še kakšno,« je z grenkobo v glasu dejal Tone. »Moja žena je v Halozah zaradi naše plačne politike.«

»Zakaj?« smo zopet presenečeno povprašali vsi v en glas.

»Poglejte, moja neto plača znaša 81.356 tolarjev. Žena pa je že tri leta

brezposelna, zato na zavodu za zaposlovanje ne prejema več denarnega nadomestila oziroma pomoči,« je pojasnil Tone. »Povejte mi, ali lahko s svojo plačo v mestu preživljam štiričlansko družino?«

»S svojo plačo zares ne moreš preživljati družine, vendar pa to še ne more biti razlog, da si ženo odpeljal nazaj k materi v Haloze,« je ogorčeno dejala Sonja iz računovodstva.

»Saj se v Halozah pri ženini materi ni prijavila samo žena, temveč vsa naša družina,« je pojasnil Tone. »Zdaj imamo vsi stalno prebivališče v občini Žetale.«

»Ljubi Tone, jaz sploh ne razumem več, o čem govoriš,« je odkimal z glavo Rudi. »Niti tega ne vem, kdo je tukaj nor: ti, jaz ali nekdo tretji!

Lepo te prosim, povej, ali ti je zdaj v življenju kaj lažje, ko nisi več prijavljen v mestu, temveč v Žetalah!«

»Seveda!« je s pomenljivim glasom dejal Tone. »Ker je do Žetal, kjer po novem živi moja družina, predaleč, da bi se vsak dan vozil na delo, mi pripada dodatek za ločeno življenje. Zato mi podjetje vsak mesec izplača 91.175 tolarjev dodatka za ločeno življenje.«

»Ne razumem!« je presenečeno vzkliknil Rudi. »Podjetje ti vsak mesec izplača 81.356 tolarjev plače, s katero moraš preživljati vso družino. Ker živiš ločeno od družine, ti podjetje priznava 91.175 tolarjev dodatnih stroškov? Tega zares ne razumem.«

»Saj tudi jaz tega ne razumem, vendar tako v tej deželi pač je,« je skomignil z rameni Tone. »Očitno so tisti, ki imajo pri oblikovanju naše plačne politike v rokah škarje in platno, pri izračunu dodatka za ločeno življenje upoštevali realne stroške, pri izračunu izhodiščnih plač pa ne. Sicer pa ima naša družina od tega, ker je prijavljena pri babici na Žetalah, še veliko drugih koristi!«

»Misliš na solato in korenček, ki ga pridelala babica na svojem vrtu?« je povprašala Sonja.

»Seveda mislim tudi na to, vendar ne samo na to,« je pojasnil Tone. »Ker ima babica, s katero po novem živimo v skupnem gospodinjstvu, skromno kmečko pokojnino, se je zmanjšal dohodek na družinskega člana. Zato sta oba otroka pridobila pravico do republiške štipendije, ki je povečana za stroške izobraževanja izven domačega kraja.«

»Tone, vidim, da ste vi po prijavi v Žetalah postali pravi bogataši!« se je zarežal Rudi. »Zato boš danes dal še za pijačo!«

»Kaj si nor!« je vzkliknil Tone. »Žena me ubije, če pridem pijan domov. Danes popoldne moram z njo v Modno hišo, ker si bo kupila nov kostim!«

»Potemtakem je tvoja žena vendarle doma?« smo vsi presenečeno povprašali v en glas.

»Pazite, kaj govorite. Moja žena ni doma, temveč je na obisku pri meni,« je dejal Tone. »Moja nesreča je samo v tem, da je vse to s prijavo pri materi v Žetalah vzela preveč dobesedno in da se sedaj doma tudi obnaša tako, kakor da je samo na obisku!«

Iz dnevnika delavca Jožeta

Dodatek za ločeno življenje

Kaj je novega v novi številki Nove Delavske enotnosti?

Udeležence svečane seje republiškega odbora SDGD je na mizah pričakala nova številka Nove Delavske enotnosti. Člani republiškega odbora in gosti so jo začeli prebirati s takšnim zanimanjem, da

so komaj opazili, kdaj se je svečana seja začela. Pa naj še kdo reče, da sindikalni zaupniki iz podjetij ne

prebirajo radi sindikalnega časnika v Sloveniji, ki ga izdaja ZSSS.

T. K.

Aforizmi ali roman?

»Kako kaj shajaš z moškimi?«

»Oh, o svoji ljubezni z izvoljencem bi lahko napisala roman! Kako pa gre tebi?«

»Jaz pa bi lahko izdala knjigo aforizmov!«

Mladi zaljubljeni

»Mladi zaljubljeni so v svoji ljubezni popolnoma slepi!«

»Še prehitro se jim odprejo oči!«

»Kaj pa jim jih odpre?«

»Poroka!«

Nevarno razmerje

»Zakaj si nehal hoditi s tisto rjavo volasko?«

»Zdravnik mi je svetoval, naj jo pustim pri miru, če bi rad še nekdaj let živel.«

»Kaj je imela aids?«

»Ne, njegova žena je bila!«

Šeste poletne igre nepremičnarjev

Lepe tekme in še prijetnejše druženje

Na jasi v idiličnem gozdičku pri Dolenjskih Toplicah se je prejšnji petek zbralo tristo zaposlenih v podjetjih, ki se ukvarjajo z nepre-

mičninami. Tja sta jih povabila Sindikat delavcev komunale, varovanja in nepremičnin Slovenije in združenje nepremičnin pri

GZS. Tudi letošnje srečanje je organiziral Alojz Podboj iz Terce Šentrupert. Uvodoma jih je pozdravil Jenez Frelih, predsednik združenja, ob zaključku pa jim je spregovoril predsednik SKVNS Alojz Terbuc.

Na tekmovanjih in v družabnem delu srečanja je sodelovalo 28 ekip. Od prvo- do tretjeuvrščenih so iz rok sekretarja SKVNS Miloša Mikoliča prejeli lične lesene pladnje. Poleg športnih dis-

ciplin so se udeleženci zanimali tudi za družabne igre, zaradi katerih so se na prizorišču zadržali do noči. Srečanje so zaključili s kresom in ob njem rajali, saj sta za dobro razpoloženje skrbela Karado in Brendi z DJ-jem Igorjem. Nastopila je tudi plesna skupina Vivas. Organizatorji so za moške pripravili še tekmovanje za najlepše prsi, med ženskami pa so izbirali najlepše noge.

F. K.

V vlečenju vrvi je nastopila tudi mešana ekipa »Takle mammo« in pokleknila šele v finalu. V njej sta moč in spretnost pokazala tudi Lojze Terbuc in Borut Srimšek iz vodstva SKVNS.

Rezultati:

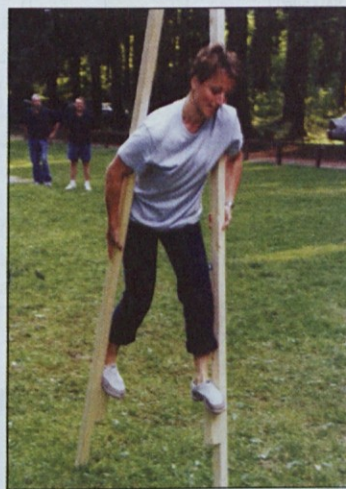
Badminton, ženske: 1. Mojca Golob (Zarja), 2. Mateja Trlep (Staninvest), 3. Aleksandra Koprivnik (Staninvest); **moški:** 1. Dimitrij Conradij (Nepremičnine Celje), 2. Marjan Somrak (Zarja), 3. Janez Junc (Zarja); **tarok:** Alojz Podboj (Terca), 2. Jože Kapus (Alpdom Radovljica), 3. Vladimir Stopar (SPL); **mali nogomet:** 1. SPL II. 2. Domplan, 3. Osnovna šola Dolenjske Toplice; **pikado, moški:** 1. SPL, 2. Alpdom, 3. Domplan; **ženske:** 1. Stanovanjsko podjetje Ravne, 2. Alpdom I, 3. Alpdom II; **odbojka:** Sipro (Žalec), 2. Stanovanjsko podjetje Ravne, 3. Staninvest (Maribor); **balinanje, moški:** 1. Nepremičnine (Celje), 2. Domplan, 3. Staninvest; **ženske:** 1. Stanovanjsko podjetje Ravne, 2. Nepremičninski sklad PIZ, 3. SPL; **šah:** 1. Gojko Mušič (Commerce), 2. Egidij Skube (Zarja), 3. Janez Horvat (Staninvest); **košarka:** 1. Staninvest, 2. Habit (Velenje), 3. Domplan; **tenis:** 1. Goran Slatinek (Domplan), 2. Janez Horvat (Staninvest), 3. Karel Iljaž in Drago petek; **hodulje:** 1. Franja Slatinšek (Staninvest), 2. Damjan Kavčič (Domplan), 3. Vesna Detečnik (Stanovanjsko podjetje Ravne); **vlečenje vrvi, ženske:** 1. Domplan Kranj, 2. Atrij Celje, 3. Stanovanjsko podjetje Ravne; **moški:** 1. Terca Šentrupert, 2. »Takle mammo«, 3. Zarja Novo mesto.

Najboljše balinarke so se uspeha zelo veselile.

V nogometu so tretje mesto dosegli učenci osnovne šole Dolenjske Toplice. Pokroviteljstvo nad njimi je prevzel Franci Pirc, direktor podjetja SPL iz Ljubljane.

Na hoduljah je bila najhitrejša Franja Slatinšek iz Maribora.

Udeleženci iz SPL so bili najštevilčnejši in so tudi najbolj glasno pozdravili zmago svojih nogometašev.

Dekleta podjetja Atrij Celje so v vlečenju vrvi dosegla drugo mesto.

